

مجموعه طرح‌ها، آیین‌نامه‌ها و
دستورالعمل‌های آموزشی

ثبت و اعتبار بخشی به
دروس تکمیلی و فوق برنامه

حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش حوزه‌های علمیه
مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه علمی

بهمن‌ماه ۱۴۰۴

شناسنامه

عنوان کتاب: ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق برنامه

تدوین و تنظیم: مدیریت برنامه ریزی و توسعه علمی (معاونت آموزش حوزه های علمیه)

سرشناسنامه:

عنوان:

مشخصات ظاهری:

شابک:

موضوع:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابخانه ملی:

نام کتاب : ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق برنامه

تدوین و تنظیم: مدیریت برنامه ریزی و توسعه علمی (معاونت آموزش حوزه های علمیه)

نشر :

تیراژ :

ویراستار :

قطع :

چاپ :

شابک :

قیمت :

محتوای این کتاب بر اساس مصوبات شورای عالی و همچنین دستورالعمل های ابلاغی معاونت آموزش حوزه های علمیه تدوین و تنظیم شده است.

فهرست

- پیش‌گفتار..... ۱
- طرح ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق‌برنامه ۵
- متن مصوبه شورای عالی ۱۰
- آیین‌نامه ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق‌برنامه ۱۵
- مقدمه..... ۲۰
- الف) تعریف و ضوابط کلی ۲۱
- ب) شرایط داوطلبان تدریس ۲۵
- ج) شرایط ثبت نمرات و سوابق تحصیلی ۲۶
- د) مزایا ۲۸
- ه) سایر موارد..... ۲۹

پیش‌گفتار

نظام آموزشی حوزه‌های علمیه، به‌عنوان مهم‌ترین نهاد تربیت و تأمین نیروی انسانی متخصص دینی، همواره در طول تاریخ با دو بال «ثبات و اصالت» از یک سو و «تحول و پویایی» از سوی دیگر، به حیات علمی خود ادامه داده است. معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، با درک عمیق از این ضرورت تاریخی و با عنایت به مجموعه منویات رهبر معظم انقلاب مدظله‌العالی و مراجع عظام تقلید دامت‌برکاتهم برنامه ریزی نظام آموزشی حوزه را با توجه به پاسخگویی به نیازهای روز جامعه، به عنوان خط‌مشی و راهبرد خود قرار داده و نسبت به طراحی و اجرای طرح‌های تحولی و بنیادین، در سطحی جامع و گسترده اقدام نموده است.

این مجموعه از طرح‌ها، با هدف احیای سنت‌های اصیل حوزوی در کنار بهره‌گیری از روش‌های نوین آموزشی، درصدد است تا ضمن حفظ عمق و اتقان علمی، انعطاف و کارآمدی لازم را برای تربیت فقیهان و متخصصانی توانمند در مواجهه با مسائل نوپدید و معاصر فراهم آورد.

«مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه علمی» یکی از مدیریت‌های معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌باشد که به عنوان بازوی فکری و اجرایی معاونت آموزش، مأموریت دارد تا با انجام «مطالعات بنیادین»، «مطالعات تطبیقی»، «وضعیت‌سنجی دقیق»، به «تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های آموزشی»، «طراحی، ارزیابی و تدوین برنامه‌های درسی سطوح مختلف عمومی و تخصصی، منابع آموزشی و تصویب‌خواهی آن‌ها»، پرداخته و بستر لازم را برای ارتقای کیفی و کمی آموزش حوزه‌های علمیه ایجاد نماید.

2

دوره دوم
درس خارج

در همین راستا و در ادامه مسیر تحول، یکی از اقدامات کلیدی معاونت آموزش، موضوع «اعتباربخشی و ثبت دروس تکمیلی و فوق‌برنامه» می‌باشد. این برنامه که با هدف ترغیب و مضاعف شدن انگیزه در تدریس و تدرّس کتب علمی مفید و مطابق با نیازهای علمی حوزه، نظام و جامعه و به ویژه در موضوعات معاصر و مسائل نوپدید تدوین گردیده، حاصل تلاش جمعی از اساتید برجسته، کارشناسان و صاحب‌نظران حوزوی است.

این طرح به پیشنهاد معاونت آموزش حوزه‌های علمیه در شورای محترم عالی حوزه‌های علمیه (به شماره ۲۰۶۹ مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۶) تصویب شد و سپس این معاونت اقدام به تدوین آیین‌نامه آن نموده که تاریخ ۱۴۰۴/۱۱/۰۶ در جلسه ۲۷۴ شورای گسترش، آن آیین‌نامه نیز به تصویب رسید، که هم‌اکنون در این کتابچه، مصوبه شورای محترم عالی و مصوبه شورای محترم گسترش، آمده است.

مهم‌ترین اصول و سیاست‌های حاکم بر این برنامه عبارتند از: تناسب دروس با سطح تحصیلی طلاب، اتقان علمی متون، اولویت‌بخشی به ارائه دروس در تعطیلات و عدم تداخل با دروس رسمی. برای تعیین موضوعات و متون درسی واجد شرایط، «گروه علمی» در هر حوزه دانشی متشکل از اساتید برجسته تشکیل می‌گردد.

امید است که اجرای این برنامه، گامی مؤثر در جهت پویایی هر چه بیشتر نظام آموزشی حوزه‌های علمیه، افزایش توانمندی علمی طلاب و اساتید و پاسخگویی بهتر به نیازهای فکری و دینی جامعه اسلامی باشد. از خداوند متعال توفیق روزافزون همگان را در این مسیر خواستاریم.

معاونت آموزش حوزه‌های علمیه

بهمن‌ماه ۱۴۰۴

4

دوره دوم
درس خارج

طرح
ثبت و اعتبار بخشی به

درس تکمیلی و فوق برنامه

شناسنامه

شماره مصوبه:

۲۰۶۹

عنوان مصوبه:

ثبت و اعتبار بخشی به دروس

تکمیلی و فوق برنامه

آخرین مرجع مصوب کننده: شورای عالی حوزه های

علمیه

تاریخ تصویب:

۱۴۰۴/۰۸/۱۶

شماره جلسه:

۵۳ (دوره نهم)

ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق برنامه

متن مصوبه

در جلسه ۵۳ شورای عالی حوزه‌های علمیه مورخ
۱۴۰۴/۰۸/۱۸ (دوره نهم) ضوابط کلی حاکم بر ثبت و
اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق برنامه به شرح ذیل مورد
تصویب قرار گرفت:

10

دروس تکمیلی
و فوق برنامه

تدریس و تدریس برخی از متون و دروس حوزوی - که در
برنامه‌های آموزشی مصوب حوزه‌های علمیه وجود ندارد - ضمن
تحقق مطلوب اهداف آموزشی، در راستای دروس و علوم
متداول حوزوی بوده و باعث تکمیل و تعمیق علمی آن‌ها
می‌شود.

(الف) تعریف: دروس فوق برنامه به دروسی گفته می‌شود که در
رشته‌های علمی متداول در نظام آموزشی حوزه، مازاد بر دروس
الزامی، بر وزن دروس رسمی هر سطح و مبتنی بر متون معتبر
علمی، ارائه می‌گردد.

ب) اصول و سیاستهای حاکم بر تعیین عناوین و ارائه
دروس فوق برنامه عبارتند از:

۱) تناسب دروس فوق برنامه با سطح و پایه تحصیلی
طلاب؛

۲) اتقان و اعتبار علمی متون و منابع محوری دروس فوق
برنامه؛

۳) بررسی مسائل و موضوعات دانش در مقام ارائه، در حد
بررسی‌های علمی دروس مطابق با آن سطح و مقطع، با
محوریت منابع و متون معتبر؛

۴) تبیین صحیح مبحث و موضوع دروس و بیان نکات
علمی لازم؛

۵) ارائه دقیق مباحث از منابع و متون محوری و ارائه نظرات
تکمیلی در قالب شروح، حواشی و تعلیقات؛

۶) اولویت بخشی به ارائه دروس فوق برنامه در تعطیلات و
عدم تداخل با دروس الزامی و رسمی طلاب؛

۷) اهتمام به ارزیابی مستمر دروس فوق برنامه در حال
ارائه.

ج) ضوابط و مقررات مربوط به تعیین دروس و متون موضوع این مصوبه، شرایط و نحوه احراز صلاحیت داوطلبان تدریس و تدرّس، نحوه اعتبار بخشی و ثبت سابقه تدریس و تدرّس در پرونده علمی اساتید و طلاب و تعیین امتیازات و مزایای مربوطه، در قالب آیین نامه ای توسط معاونت آموزش حوزه های علمیه تهیه و به تأیید شورای گسترش حوزه های علمیه، خواهد رسید.

شورای عالی حوزه‌های علمیه

مصوبه شورای عالی حوزه‌های علمیه

در جلسه ۵۳ شورای عالی حوزه‌های علمیه مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۸ (دوره نهم) ضوابط کلی حاکم بر «ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق‌برنامه» به شرح ذیل مورد تصویب قرار گرفت:

متن مصوبه:

ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق‌برنامه

تدریس و تدرّس برخی از متون و دروس حوزوی - که در برنامه‌های آموزشی مصوب حوزه‌های علمیه وجود ندارد - ضمن تحقق مطلوب اهداف آموزشی، در راستای دروس و علوم متناول حوزوی بوده و باعث تکمیل و تعمیق علمی آنها می‌شود. به منظور حفظ و ارتقای این سنت اصیل حوزوی، تشویق و ترغیب اساتید و طلابی که نسبت به تدریس و تدرّس آنها اهتمام دارند، مقرر گردید مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه نسبت به ثبت و اعتباربخشی کتب و دروس مذکور، با لحاظ موارد ذیل اقدام نماید.

الف) تعریف: دروس فوق برنامه به دروسی گفته می‌شود که در رشته‌های علمی متناول در نظام آموزشی حوزه، مازاد بر

دروس الزامی، بر وزان دروس رسمی هر سطح و مبتنی بر متون معتبر علمی ارائه می‌گردد

ب) اصول و سیاست‌های حاکم بر تعیین عناوین و ارائه دروس فوق‌برنامه عبارتند از:

- ۱- تناسب دروس فوق‌برنامه با سطح و پایه تحصیلی طلاب؛
- ۲- اتقان و اعتبار علمی متون و منابع محوری دروس فوق‌برنامه؛
- ۳- بررسی مسائل و موضوعات دانش در مقام ارائه در حد بررسی‌های علمی دروس مطابق با آن سطح و مقطع با محوریت منابع و متون معتبر؛
- ۴- تبیین صحیح مبحث و موضوع دروس و بیان نکات علمی لازم؛
- ۵- ارائه دقیق مباحث از منابع و متون محوری و ارائه نظرات تکمیلی در قالب شرح، حواشی و تعلیقات؛
- ۶- اولویت بخشی به ارائه دروس فوق‌برنامه در تعطیلات و عدم تداخل با دروس الزامی و رسمی طلاب؛
- ۷- اهتمام به ارزیابی مستمر دروس فوق‌برنامه در حال ارائه.

ج) ضوابط و مقررات مربوط به تعیین دروس و متون موضوع این مصوبه، شرایط و نحوه احراز صلاحیت داوطلبان تدریس و تدرّس، نحوه اعتبار بخشی و ثبت سابقه تدریس و تدرّس در پرونده علمی اساتید و طلاب و تعیین امتیازات و مزایای مربوطه در قالب آیین‌نامه‌ای توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه تهیه و به تأیید شورای گسترش حوزه‌های علمیه، خواهد رسید.

محمد مهدی شب‌زنده‌دار

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه

آیین نامه
ثبت و اعتبار بخشی به
دروس تکمیلی و
فوق برنامه

شناسنامه

شماره مصوبه: ۱۷۷۸

تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶

آخرین مرجع تأیید کننده: شورای گسترش

حوزه‌های علمیه

شماره جلسه: ۲۷۴

ثبت و اعتباربخشی به دروس تکمیلی و فوق برنامه

مقدمه

به منظور احیای سنت‌های اصیل حوزوی، ترغیب و مضاعف شدن انگیزه در تدریس و تدرّس کتب علمی مفید و مطابق با نیازهای علمی حوزه، نظام و جامعه به ویژه در موضوعات معاصر، مسائل نوپدید و عصری، همچنین تقویت دروس آزاد حوزه‌های علمیّه و توسعه آن به «دروس فوق برنامه»، معاونت آموزش حوزه‌های علمیّه نسبت اهداف فوق و اجرای مصوبه ابلاغی شورای محترم عالی به شماره ۲۰۶۹ در تاریخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۶ نسبت به تدوین «آیین‌نامه اعتباربخشی و ثبت «دروس تکمیلی و فوق برنامه» در حوزه‌های علمیّه» به شرح ذیل، اقدام نموده است.

در این آیین‌نامه، جهت اختصار به جای عبارت «دروس تکمیلی و فوق برنامه»، از عبارت «دروس فوق برنامه» استفاده می‌شود..

الف) تعریف و ضوابط کلی

۱

ماده ۱: دروس فوق برنامه به دروسی گفته می شود که در رشته های علمی متداول در نظام آموزشی حوزه مازاد بر دروس الزامی بر وزن دروس رسمی هر سطح و مبتنی بر متون معتبر علمی ارائه می گردد.

ماده ۲: اصول و سیاست های حاکم بر تعیین عناوین و ارائه دروس فوق برنامه عبارتند از:

21

دروس تکمیلی
و فوق برنامه

۱) تناسب دروس فوق برنامه با سطح و پایه تحصیلی
طلاب؛

۲) اتقان و اعتبار علمی متون و منابع محوری دروس
فوق برنامه؛

۳) بررسی مسائل و موضوعات دانش در مقام ارائه در حدّ
بررسی های علمی دروس مطابق با آن سطح و مقطع، با
محوریّت منابع و متون معتبر؛

۱. م. ل. ۱ و ۲ عیناً مصوبه ۶۹۲۰ شورای عالی می باشد

۲. بر همین اساس موضوع این دستورالعمل، دروس و متونی است که در بندهای علمی آموزشی مصوّب حوزه علمیّ و وجود ندارد.

۴) تبیین صحیح مبحث و موضوع دروس و بیان نکات علمی لازم؛

۵) ارائه دقیق مباحث از منابع و متون محوری و ارائه نظرات تکمیلی در قالب شرح حواشی و تعلیقات؛

۶) اولویت بخشی به ارائه دروس فوق برنامه در تعطیلات و عدم تداخل با دروس الزامی و رسمی طلاب؛

۷) اهتمام به ارزیابی مستمر دروس فوق برنامه در حال ارائه.

ماده ۳: الگو و منهج کلی دروس فوق برنامه به شرح ذیل می باشد:

۱) بررسی مسائل و موضوعات مرتبط با درس و متن، در

حدّ بررسی های علمی همان سطح و مقطع؛

۲) تبیین کامل و جامع مسئله و بیان شقوق و فروع آن و

نکات علمی لازم بر اساس متن درس؛

۳) تحلیل متن درس، ارائه مباحث از بیرون متن و تطبیق آن

در هنگام متن خوانی و ارائه برخی از نظرات در قالب شروع و

حواشی و تعلیقات در صورت نیاز.

تبصره ۱: تعیین روش و منهج اختصاصی هر حوزه دانشی توسط

معاونت آموزش تدوین شده و برای تصویب نهایی به «گروه

علمی» (موضوع ماده ۴) ارجاع می گردد.

تبصره ۲: وجود متن علمی در حدّ هر سطح، برای برگزاری و رسمیت بخشی به کرسی تدریس آن حوزه دانشی، ضروری است و احراز آن بر عهده «گروه علمی» (موضوع ماده ۴) است.

ماده ۴: به منظور تعیین موضوعات دروس فوق برنامه و کتاب های درسی واجد شرایط، تعیین مقطع و سطح تدریس هر موضوع و کتاب، «گروه علمی» در هر حوزه دانشی، متشکل از سه تا پنج نفر از اساتید برجسته حوزوی مرتبط با آن حوزه دانشی، با پیشنهاد معاونت آموزش و هماهنگی معاونت پژوهش و تأیید نهایی رئیس شورای گسترش حوزه های علمیّه، تشکیل می گردد. (گروه های علمی در معاونت آموزش مستقر می شوند).

تبصره: نحوه تشکیل جلسات گروه های مذکور و تعیین مسئول هر گروه، بر اساس دستورالعمل معاونت آموزش حوزه های علمیّه خواهد بود.

ماده ۵: پیش نویس شرایط و معیار های لازم برای تعیین عناوین دروس و متن رسمی «دروس فوق برنامه» و تعیین سطح و پایه ای که در آن پایه تدریس می شود، زیر نظر گروه علمی تهیّه و باید به تأیید «گروه علمی» (موضوع ماده ۴) برسد.

ماده ۶: برنامه ریزی برای ارائه «دروس فوق برنامه» در ایام

تحصیلی، ثبت تدریس اساتید و ثبت نام طلاب برای شرکت در دروس، امتحانات و ...، پس از تعیین هر درس و متن آن، از سوی معاونت آموزش حوزه های علمیّه اعلام خواهد شد.

تبصره: اولویت در ارائه دروس فوق برنامه، ایام تعطیلات و زمان فراغت طلاب می باشد.

ب) شرایط داوطلبان تدریس

ماده ۷: اساتید دارای حکم و یا مجوز تدریس در هر سطح تحصیلی و حوزه دانشی، مجاز به تدریس «دروس فوق برنامه» همان سطح و حوزه دانشی می باشند.

ماده ۸: در صورتی که متقاضی تدریس، فاقد حکم و یا مجوز تدریس باشد، ضرورت دارد نسبت به اخذ حکم تدریس در همان سطح و حوزه دانشی، مطابق ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه های علمیّه، اقدام کند.

25

دروس تکمیلی
و فوق برنامه

تبصره: تقدّم حکم تدریس در سطوح قبل، در خصوص تدریس دروس فوق برنامه لازم نیست.

ماده ۹: سوابق تدریس اساتید «دروس فوق برنامه»، بر اساس ضوابط، همانند دیگر دروس ثبت می گردد.

ج) شرایط ثبت نمرات و سوابق تحصیلی

ماده ۱۰: طلاب هر سطح و رشته تحصیلی می‌توانند در «دروس فوق‌برنامه» همان سطح شرکت کنند و اگر متن یا موضوعی دارای پیش‌نیاز (جبرانی) تعیین شده از سوی «گروه علمی» باشد، باید آن را گذرانده باشند.

تبصره: «دروس فوق‌برنامه» به صورت آزاد برگزار می‌شود و طلاب به صورت داوطلبانه در این دروس شرکت می‌کنند.

ماده ۱۱: طلاب شرکت‌کننده در درس باید حضور منظم در درس داشته و حضور آنها در سامانه مربوطه ثبت گردد.

ماده ۱۲: حضور و غیاب بر اساس ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، می‌باشد.

تبصره: حد نصاب لازم برای تشکیل کلاس دروس فوق‌برنامه در مقطع آزاد حوزه، ۵ نفر می‌باشد.

ماده ۱۳: از طلاب شرکت‌کننده در «دروس فوق‌برنامه» مطابق ضوابط دروس همان سطح، آزمون به عمل می‌آید و نمرات آن نیز در سامانه‌های مربوطه و در پرونده تحصیلی طلبه ثبت می‌گردد.

تبصره: گروه علمی با هماهنگی معاونت آموزش حوزه‌های علمیّه می‌تواند نحوه امتحانات دروس فوق‌برنامه را مشخص کند.

ماده ۱۴: نمرات «دروس فوق‌برنامه» در فارغ‌التحصیلی طلاب مؤثر نمی‌باشد.

ماده ۱۵: در صورت شرکت در این دروس و کسب نمره قبولی در آن درس، با تقاضای طلبه، تنها گواهی شرکت در همان درس صادر خواهد شد.

د) مزایا

ماده ۱۶: اساتید شاغل به تدریس در «دروس فوق برنامه»، همانند سایر اساتید از مزایا و حمایت‌های مرسوم و متعارف در همان سطح و مقطع، برخوردار می‌باشند.

ماده ۱۷: معاونت آموزش می‌تواند برای اساتیدی که علاوه بر تدریس خود نسبت به تدریس «دروس فوق برنامه» نیز اقدام کرده‌اند، تشویق و حمایت‌هایی را مشخص و پس از تأیید مدیر حوزه‌های علمیّه، اجرا نماید (مزایای متعلّقه به اساتید، فقط به یک جایگاه تعلق می‌گیرد).

ماده ۱۸: معاونت آموزش می‌تواند برای طّلاب شرکت‌کننده در «دروس فوق برنامه»، تشویق و حمایت‌هایی را مشخص و پس از تأیید مدیر حوزه‌های علمیّه، اجرا نماید.

ه) سایر موارد

ماده ۱۹: معاونت پژوهش حوزه های علمیّه موظف است برای حمایت و پشتیبانی محتوایی از «دروس فوق برنامه»، برنامه ریزی و اقدام لازم را به انجام رساند.

تبصره ۱: معاونت های مرکز مدیریت حوزه های علمیّه و سایر مراکز حوزوی، متناسب با حوزه فعالیت خود، موظفند نسبت به موضوع «دروس فوق برنامه» برنامه خود را تدوین و ارائه نمایند.

29

دروس تکمیلی
و فوق برنامه

تبصره ۲: معاونت آموزش به منظور اجرایی شدن این ماده، موظف است جلسات لازم را با مراکز حوزوی مرتبط، برگزار نماید.

ماده ۲۰: ارزیابی سالانه کمی و کیفی این دروس توسط معاونت آموزش حوزه های علمیّه انجام گرفته و گزارش آن به شورای گسترش و شورای عالی حوزه های علمیّه ارائه خواهد شد.

این آیین نامه در ۲۰ ماده و ۷ تبصره در تاریخ

۱۴۰۴/۱۱/۰۶ در جلسه ۲۷۴ شورای گسترش، به

تصویب رسید.

شورای عالی حوزه‌های علمیه
شورای گسترش حوزه‌های علمیه

شماره مصوبه: ۱۷۷۸
شماره جلسه: ۲۷۴
تاریخ جلسه: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶
تاریخ ثبت:

مصوبه شورای گسترش حوزه‌های علمیه

آیین‌نامه اعتباربخشی و ثبت «دروس تکمیلی و فوق‌برنامه» در حوزه‌های علمیه

به منظور احیای سنت‌های اصیل حوزوی، ترغیب و مضاعف شدن انگیزه در تدریس و تدرّس کتب علمی مفید و مطابق با نیازهای علمی حوزه، نظام و جامعه به ویژه در موضوعات معاصر، مسائل نوپدید و عصری، همچنین تقویت دروس آزاد حوزه‌های علمیه و توسعه آن به «دروس فوق‌برنامه»، معاونت آموزش حوزه‌های علمیه نسبت به اهداف فوق و اجرای مصوبه ابلاغی شورای محترم عالی به شماره ۲۰۶۹ در تاریخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۶ نسبت به تدوین «آیین‌نامه اعتباربخشی و ثبت «دروس تکمیلی و فوق‌برنامه» در حوزه‌های علمیه» به شرح ذیل، اقدام نموده است.

در این آیین‌نامه، جهت اختصار به جای عبارت «دروس تکمیلی و فوق‌برنامه»، از عبارت «دروس فوق‌برنامه» استفاده می‌شود.

الف) تعریف و ضوابط کلی^۱

ماده ۱: دروس فوق‌برنامه به دروسی گفته می‌شود که در رشته‌های علمی متداول در نظام آموزشی حوزه مازاد بر دروس الزامی^۲ بر وزن دروس رسمی هر سطح و مبتنی بر متون معتبر علمی ارائه می‌گردد.

ماده ۲: اصول و سیاست‌های حاکم بر تعیین عناوین و ارائه دروس فوق‌برنامه عبارتند از:

۱. تناسب دروس فوق‌برنامه با سطح و پایه تحصیلی طلاب.
۲. اتقان و اعتبار علمی متون و منابع محوری دروس فوق‌برنامه.
۳. بررسی مسائل و موضوعات دانش در مقام ارائه در حد بررسی‌های علمی دروس مطابق با آن سطح و مقطع، با محوریت منابع و متون معتبر.
۴. تبیین صحیح مبحث و موضوع دروس و بیان نکات علمی لازم.
۵. ارائه دقیق مباحث از منابع و متون محوری و ارائه نظرات تکمیلی در قالب شروح حواشی و تعلیقات.
۶. اولویت‌بخشی به ارائه دروس فوق‌برنامه در تعطیلات و عدم تداخل با دروس الزامی و رسمی طلاب.
۷. اهتمام به ارزیابی مستمر دروس فوق‌برنامه در حال ارائه.

ماده ۳: الگو و منهج کلی دروس فوق‌برنامه به شرح ذیل می‌باشد:

۱. بررسی مسائل و موضوعات مرتبط با درس و متن، در حد بررسی‌های علمی همان سطح و مقطع؛
۲. تبیین کامل و جامع مسئله و بیان شقوق و فروع آن و نکات علمی لازم بر اساس متن درس؛
۳. تحلیل متن درس، ارائه مباحث از بیرون متن و تطبیق آن در هنگام متن‌خوانی و ارائه برخی از نظرات در قالب شروح و حواشی و تعلیقات در صورت نیاز؛

تبصره ۱: تعیین روش و منهج اختصاصی هر حوزه دانشی توسط معاونت آموزش تدوین شده و برای تصویب نهایی به «گروه علمی» (موضوع ماده ۴) ارجاع می‌گردد.

تبصره ۲: وجود متن علمی در حد هر سطح، برای برگزاری و رسمیت‌بخشی به کرسی تدریس آن حوزه دانشی، ضروری است و احراز آن بر عهده «گروه علمی» (موضوع ماده ۴) است.

ماده ۴: به منظور تعیین موضوعات دروس فوق‌برنامه و کتاب‌های درسی واجد شرایط، تعیین مقطع و سطح تدریس هر موضوع و

^۱ ماده ۱ و ۲ و ۳ این مصوبه ۲۰۶۹ شورای محترم عالی می‌باشد.

^۲ بر همین اساس موضوع این دستورالعمل، دروس و متونی است که در برنامه‌های آموزشی مصوب حوزه‌های علمیه وجود ندارد.

شورای عالی حوزه‌های علمیه
شورای گسترش حوزه‌های علمیه

شماره مصوبه: ۱۷۷۸
شماره جلسه: ۲۷۴
تاریخ جلسه: ۱۴۰۴/۱۱/۰۶
تاریخ ثبت:

مصوبه شورای گسترش حوزه‌های علمیه

کتاب، «گروه علمی» در هر حوزه دانشی، متشکل از سه تا پنج نفر از اساتید برجسته حوزوی مرتبط با آن حوزه دانشی، با پیشنهاد معاونت آموزش و هماهنگی معاونت پژوهش و تأیید نهایی رئیس شورای گسترش حوزه‌های علمیه، تشکیل می‌گردد. (گروه‌های علمی در معاونت آموزش مستقر می‌شوند).
تبصره: نحوه تشکیل جلسات گروه‌های مذکور و تعیین مسئول هر گروه، بر اساس دستورالعمل معاونت آموزش حوزه‌های علمیه خواهد بود.

ماده ۵: پیش‌نویس شرایط و معیارهای لازم برای تعیین عناوین دروس و متن رسمی «دروس فوق برنامه» و تعیین سطح و پایه‌ای که در آن پایه تدریس می‌شود، زیر نظر گروه علمی تهیه و باید به تأیید «گروه علمی» (موضوع ماده ۴) برسد.

ماده ۶: برنامه‌ریزی برای ارائه «دروس فوق برنامه» در ایام تحصیلی، ثبت تدریس اساتید و ثبت‌نام طلاب برای شرکت در دروس، امتحانات و ... پس از تعیین هر درس و متن آن، از سوی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه اعلام خواهد شد.
تبصره: اولویت در ارائه دروس فوق برنامه، ایام تعطیلات و زمان فراغت طلاب می‌باشد.

ب) شرایط داوطلبان تدریس

ماده ۷: اساتید دارای حکم و یا مجوز تدریس در هر سطح تحصیلی و حوزه دانشی، مجاز به تدریس «دروس فوق برنامه» همان سطح و حوزه دانشی می‌باشند.

ماده ۸: در صورتی که متقاضی تدریس، فاقد حکم و یا مجوز تدریس باشد، ضرورت دارد نسبت به اخذ حکم تدریس در همان سطح و حوزه دانشی، مطابق ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، اقدام کند.
تبصره: تقدم حکم تدریس در سطوح قبل، در خصوص تدریس دروس فوق برنامه لازم نیست.

ماده ۹: سوابق تدریس اساتید «دروس فوق برنامه»، بر اساس ضوابط، همانند دیگر دروس ثبت می‌گردد.

ج) شرایط ثبت نمرات و سوابق تحصیلی

ماده ۱۰: طلاب هر سطح و رشته تحصیلی می‌توانند در «دروس فوق برنامه» همان سطح شرکت کنند و اگر متن یا موضوعی دارای بیش‌نیاز (چברانی) تعیین شده از سوی «گروه علمی» باشد، باید آن را گذرانده باشند.
تبصره: «دروس فوق برنامه» به صورت آزاد برگزار می‌شود و طلاب به صورت داوطلبانه در این دروس شرکت می‌کنند.

ماده ۱۱: طلاب شرکت کننده در درس باید حضور منظم در درس داشته و حضور آنها در سامانه مربوطه ثبت گردد.

ماده ۱۲: حضور و غیاب بر اساس ضوابط ابلاغی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه، می‌باشد.
تبصره: حد نصاب لازم برای تشکیل کلاس دروس فوق برنامه در مقطع آزاد حوزه، ۵ نفر می‌باشد.

ماده ۱۳: از طلاب شرکت کننده در «دروس فوق برنامه» مطابق ضوابط دروس همان سطح، آزمون به عمل می‌آید و نمرات آن نیز در سامانه‌های مربوطه و در پرونده تحصیلی طلبه ثبت می‌گردد.
تبصره: گروه علمی با هماهنگی معاونت آموزش حوزه‌های علمیه می‌تواند نحوه امتحانات دروس فوق برنامه را مشخص کند.

۸۹۲۹۲۶

مصوبه شورای گسترش حوزه‌های علمیه

ماده ۱۴: نمرات «دروس فوق برنامه» در فارغ التحصیلی طلاب مؤثر نمی‌باشد.

ماده ۱۵: در صورت شرکت در این دروس و کسب نمره قبولی در آن درس، با تقاضای طلبه، تنها گواهی شرکت در همان درس صادر خواهد شد.

د مزایا:

ماده ۱۶: اساتید شاغل به تدریس در «دروس فوق برنامه»، همانند سایر اساتید از مزایا و حمایت‌های مرسوم و متعارف در همان سطح و مقطع، برخوردار می‌باشند.

ماده ۱۷: معاونت آموزش می‌تواند برای اساتیدی که علاوه بر تدریس خود نسبت به تدریس «دروس فوق برنامه» نیز اقدام کرده‌اند، تشویق و حمایت‌هایی را مشخص و پس از تأیید مدیر حوزه‌های علمیه، اجرا نماید (مزایای متعلقه به اساتید، فقط به یک جایگاه تعلق می‌گیرد).

ماده ۱۸: معاونت آموزش می‌تواند برای طلاب شرکت کننده در «دروس فوق برنامه»، تشویق و حمایت‌هایی را مشخص و پس از تأیید مدیر حوزه‌های علمیه، اجرا نماید.

ه سایر موارد

ماده ۱۹: معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه موظف است برای حمایت و پشتیبانی محتوایی از «دروس فوق برنامه»، برنامه‌ریزی و اقدام لازم را به انجام رساند.

تبصره ۱: معاونت‌های مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و سایر مراکز حوزوی، متناسب با حوزه فعالیت خود، موظفند نسبت به موضوع «دروس فوق برنامه» برنامه خود را تدوین و ارائه نمایند.

تبصره ۲: معاونت آموزش به منظور اجرایی شدن این ماده، موظف است جلسات لازم را با مراکز حوزوی مرتبط، برگزار نماید.

ماده ۲۰: ارزیابی سالانه کمی و کیفی این دروس توسط معاونت آموزش حوزه‌های علمیه انجام گرفته و گزارش آن به شورای گسترش و شورای عالی حوزه‌های علمیه ارائه خواهد شد.

این آیین‌نامه در ۲۰ ماده و ۷ تبصره در تاریخ ۱۴۰۴/۱۱/۰۶ در جلسه ۲۷۴ شورای گسترش، به تصویب رسید.

رئیس شورای گسترش حوزه‌های علمیه

علیرضا اعرافی

۱

